

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 15 0 К 003676 19 Кж
Бања Лука, 26.12.2019. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Горане Микеш и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптужених З.С. и М.Г., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца у Требињу и браниоца оптуженог З.С., адвоката М.-В.Р. из Ф., изјављеним против пресуде Окружног суда у Требињу број 15 0 К 003676 18 К од 24.5.2019. године, у сједници вијећа одржаној дана 26.12.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе окружног јавног тужиоца у Требињу и браниоца оптуженог З.С., те потврђује пресуда Окружног суда у Требињу број 15 0 К 003676 18 К од 24.5.2019. године.

Образложење

Побијаном пресудом Окружног суда у Требињу број 15 0 К 003676 18 К од 24.5.2019. године, оглашен је кривим оптужени З.С., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 6 (шест) година. На основу члана 99. став 1. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је обавезан да надокнади трошкове кривичног поступка, о чијој висини ће суд одлучити посебним рјешењем. На основу члана 108. став 3. ЗКП РС, оштећени С.М., са имовинскоправним захтјевом, упућен је парницу.

Истом пресудом, оптужени М.Г., на основу одредбе члана 298. тачка в) ЗКП РС, ослобођен је од оптужбе да је починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ.

Против наведене пресуде жалбе су, благовремено, изјавили окружни јавни тужилац у Требињу и бранилац оптуженог З.С., адвокат М.-В.Р., из Ф.

Окружни јавни тужилац у Требињу је жалбу изјавио, у односу на ослобађајући дио пресуде, због погрешно утврђеног чињеничног стања и повреде Кривичног закона, са приједлогом да се пресуда преиначи и оптужени М.Г.

огласи кривим због кривичног дјела за које се терети и казни по закону или пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или одреди одржавање претреса пред другостепеним судом. У односу на осуђујући дио пресуде, тужилац је жалбу изјавио због одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се пресуда преиначи и оптуженом З.С., изрекне казна затвора у дужем временском трајању. Оспорава се правилност оцјене исказа свједока и тиме закључак побијане пресуде да није доказано да је оптужени М.Г. починио кривично дјело за које се терети. У оквиру жалбеног основа повреде Кривичног закона, у жалби се наводи да изведени докази потврђују да су оптужени поступали као саизвршиоци, да су били свјесни свог заједничког дјеловања а сваки од њих појединачно на одлучујући начин допринјео наступању посљедице. У дијелу жалбеног основа одлуке о кривичној санкцији, оспорава се правилност оцјене околности које су од значаја за висину казне, изречене оптуженом З.С., у ком правцу је и приједлог из жалбе.

Бранилац оптуженог З.С. је жалбу изјавио због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона, одлуке о казни и трошковима кривичног поступка, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и оптужени ослободи од оптужбе или укине и одреди одржавање претреса пред другостепеним судом или пресуда преиначи и оптуженом изрекне блажа казна. У образложењу жалбе, садржана је тврдња да је изрека побијане пресуде неразумљива и да су у пресуди изостали разлози о одлучним чињеницама и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС, да је чињеничним измјенама у опису радње извршења из диспозитива оптужнице и оног који је дат у изреци побијане пресуде, којом је „изостављено“ учешће оптуженог М.Г. у извршењу дјела, повријеђен објективни идентитет оптужбе и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка и) ЗКП РС, те у вези са тим да је оптужени З.С. стављен у неповољнији положај, јер оглашавајући С. искључивим и јединим кривцем за убиство оштећеног, повријеђено је право на одбрану и тиме почињена битна повреда одредба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС. Наводи се да је, читањем исказа заштићеног свједока у складу са одредбом члана 21. Закона о заштити свједока у кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 48/03), повријеђено право на одбрану и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС. Указује се и на повреду одредбе члана 295. став 2. ЗКП РС, у оцјени доказа, и тиме битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. ЗКП РС, са тврдњом да није доказано ко је лишио живота оштећеног, те у вези са тим аргументима, оспорава правилност у оцјени вјеродостојности исказа свједока, оспоравајући тиме закључак у погледу идентитета извршиоца дјела. Кроз опширну анализу садржаја исказа свједока, оспоравајући правилност њихове оцјене, указује се на повреду принципа „*in dubio pro reo*“, и тиме оспорава правилност и законитост побијане пресуде, у цјелини. На изнесеним аргументима и недостацима у чињеничној основи побијане пресуде, успоставља се тврдња о повреди Кривичног закона и тиме правилност закључка да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је оптужени З.С. оглашен кривим побијаном пресудом.

Одговори на жалбе нису поднесени.

Испитујући побијану пресуду у дијелу који се побија жалбама, у смислу одредбе члана 320. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде из следећих разлога.

Нису основани аргументи из жалбе браниоца оптуженог З.С., изнесени у прилог тврдњи да је изрека побијане пресуде неразумљива и противријечна разлозима, те да су, у образложењу те пресуде изостали разлози о одлучним чињеницама, и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС. Наиме, чињенични опис дјела из изреке побијане пресуде, садржи јасан опис реалне дјелатности оптуженог, који обухвата вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, опис начина кршења правила међународног хуманитарног права, садржана у члану 3. став 1. тачка 1. а) IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 1. и 2. тачка а) Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба од 08.6.1977. године-Протокол II, затим опис припадности оптуженог паравојним формацијама „Бели орлови“, као извршиоца дјела (с једне стране) и оштећеног Н.М., као цивилног лица (с друге стране), што манифестује повезаност дјела са оружаним сукобом. Овакав чињенични опис из изреке, супротно аргументима из жалбе, јасно и потпуно одређује свјесну и вољну компоненту умишљајног поступања оптуженог према дјелу у цјелини, дакле и према последици („свјесно и вољно лишио живота цивилно лице Н.М.“). Тако конципирана изрека пресуде, са свим наведеним битним елементима предметног кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у даљем тексту: КЗ СФРЈ, у свему је усклађена са разлозима датим у образложењу пресуде, за све чињенице од одлучног значаја за постојање тог кривичног дјела и одговорности оптуженог, као извршиоца. Дати су разлози у побијаној пресуди о постојању оружаног сукоба, позивајући се на релевантне одлуке законодавних и извршних органа власти сукобљених страна (страна 19. пасус 1.), карактеру тог сукоба, као немеђународног и тиме предуслова за примјену наведене Конвенције, те узрочној вези између дјела и оружаног сукоба (страна 18. пасус 5.). Дати су разлози и у погледу идентитета оптуженог, као извршиоца дјела, кроз оцјену исказа свједока, које је првостепени суд оцијенио као вјеродостојне, о чему су дати разлози у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС, али и других свједока, који имају посредна и непосредна сазнања, у вези са предметним дјелом.

Нису основани аргументи из жалбе браниоца оптуженог З.С., у прилог тврдњи да је, у доношењу побијане пресуде, повријеђен објективни идентитет оптужбе, садржан у потврђеној оптужници Окружног јавног тужилаштва у Требињу број Т16 0 КТРЗ 0000872 05 од 31.10.2017. године и пресуде, те да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка и) ЗКП РС. Наиме, у конкретном случају, у односу на оптуженог З.С., постоји потпуна чињенична подударност описа дјела датог у наведеној оптужници и оног који је садржан у изреци побијане пресуде и тиме нема повреде идентитета између оптужбе и пресуде, који захтијева одредба члана 294. став 1. ЗКП РС. Чињеница да је првостепени суд у изреци побијане пресуде, у односу на опис дјела из оптужнице, изоставио радње оптуженог М.Г., за које је, услед недостатака доказа и на основу члана 298. тачка в) ЗКП РС, ослобођен од

оптужбе, не узрокује, наведену битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка и) ЗКП РС, нити повреду права на одбрану, коју жалба заснива на наведеним тврдњама о повреди идентитета оптужбе и пресуде.

Нису основани ни аргументи из ове жалбе, у прилог тврдњи да је, у поступку доношења побијане пресуде, повријеђено право на одбрану, те да је тима почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС. Наиме, у смислу одредбе члана 21. Закона о заштити свједока у кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 48/03), прочитан је исказ заштићеног свједока „С 252“ из записника о саслушању заштићеног свједока (по основу рјешење Окружног суда у Требињу број 15 0 К 003571 17 Кз од 22.8.2017. године), а додатних питања у смислу одредбе члана 22. цитираног закона, одбрана оптужених (записник са главног претреса од 14.5.2018. године), није имала. Слиједом наведеног, са аспекта права на одбрану од одлучног значаја је чињеница да одбрани није ускраћено право да заштићеном свједоку постави додатна питања како би се појаснио раније дат исказ или питања везана за податке који нису били обухваћени раније датим исказом, а који су од значаја за предмет. Надаље, право на одбрану, садржано у принципу једнакости у поступању из одредбе члана 14. ЗКП РС, које манифестује једнак процесни положај странака у свим аспектима, дакле, и у једнаком приступу суда у оцјени доказа (из става 2. цитиране законске одредбе), супротно тврдњама из жалбе, није повријеђено у поступку доношења побијане пресуде. Наиме, првостепени суд је, у смислу одредбе члана 295. став 2. ЗКП РС, савјесно оцијенио сваки доказ оптужбе и одбране појединачно и у међусобној повезаности, те за изведене закључке о одлучним чињеницама дао аргументоване разлоге у образложењу те пресуде. Образложени су у побијаној пресуди и разлози којима се руководио суд у оцјени вјеродостојности противријечних исказа свједока, у складу са одредбом члана 304. став 7. ЗКП РС. Дакле, у објективном смислу, у остварењу наведених облика права на једнакост у поступку, не стиче се утисак пристрасности суда кроз фаворизовање тужилачке стране, тако да је без основа жалбени приговор заснован на тврдњи да је у поступку доношења побијане пресуде повријеђен принцип једнакости странака у поступку из члана 14. ЗКП РС и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Аргументима изнесеним у жалби браниоца оптуженог З.С., не може се оспорити правилност чињеничних утврђења и закључак побијане пресуде да је оптужени З.С., починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, на начин како је то чињенично описано у изреци побијане пресуде.

Наиме, према утврђењу побијане пресуде, оптужени је, за вријеме оружаног сукоба, који се одвијао од прве половине априла 1992. године, па најкасније до краја новембра 1995. године, на простору Босне и Херцеговине, између организованих оружаних снага Војске Републике Српске с једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране с друге стране, поступао супротно члану 3. став 1. тачка а) IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12. августа 1949. године, те одредбама члана 13. у вези са чланом 4. став 2. тачка а) Допунског протокола уз Женевску конвенцију о заштити жртава

немеђународних оружаних сукоба (Протокол II) као припадник паравојне формације под називом „Бели орлови“, свјесно и вољно лишио живота цивилно лице, Н.М., тако да је дана 29. јуна 1992. године, у предвечерњим сатима, испред хотела „РИТЕ Гацко“, у Гацку, на платоу гдје је био велики број војника и мјештана, гдје су била паркирана возила међу којима један камион шлепер у који су из подрума хотела извођени оштећени Н.М. и други, противправно затворени мушкарци, цивили, несрпске националности, на начин да су прозивани и један по један извођени са рукама изнад главе, гледајући у под пролазили кроз шпалир војника који су их ударали, а потом укрцавали у приколицу шлепера ради њиховог даљег одвођења у логор „Билећа“, којом приликом је НН војник наредио да са приколице камиона сиђе Н.М. што је исти и учинио скочивши са камиона када је на њега, наоружан аутоматском пушком, с ножем у руци насрнуо оптужени З.С. нанијевши му при томе, оштрицом ножа, најмање двије убодне ране у предјелу врата и леђа, од којих повреда је исти затетурао и кренуо крварећи преко ливаде, у правцу бензинске пумпе, гдје је пао на земљу и преминуо, а чији посмртни остаци до данас нису пронађени.

Такав закључак, по оцјени овог суда, резултат је правилне оцјене свих спроведених доказа оптужбе и одбране и то појединачно и у њиховој међусобној повезаности, управо на начин како то захтјева одредба члана 295. став 2. ЗКП РС. Разлоге дате за све одлучне чињенице на којима је заснован такав закључак, као мјеродавно образложене и ваљане, овај суд у цјелости прихвата и њихова правилност се жалбеним приговорима, не може оспорити.

Наиме, у образложењу побијане пресуде су, у битноме, изнесени садржаји исказа заштићеног свједока „С 252“, затим свједока А.Ћ., З.Д., Х.З., Р.Ц., С.Ш., С.М., Е.Г., Р.С., Б.М., Ж.В., З.З., М.П. и Ж.В..

У оцјени исказа наведених свједока, у образложењу побијане пресуде, првостепни суд је са једнаком пажњом, савјесно и критички анализирао исказе заштићеног свједока „С 252“, те свједока А.Ћ. и З.Д., као непосредних очевидаца критичног догађаја, који су сагласни у тврдњи да је оптужени З.С. извршилац дјела и да је, на начин описан у изреци побијане пресуде, лишио живота оштећеног Н.М.. У тој оцјени, изведен је правилан закључак, да су њихови искази, у одлучним чињеницама и то у погледу околности и начина повређивања оштећеног, средства повређивања и идентитета извршиоца дјела (осим, у потпуности исказ заштићеног свједока „С 252“), увјерљиви и досљедни. Потпуна увјерљивост исказа ових свједока, те досљедност у погледу изнесених тврдњи за чињенице од одлучног значаја, и по оцјени овог суда, потврђена је исказима свједока Х.З. („видио сам да је С. загрлио М. и видим да Н. пада и да је крвав“), Р.Ц. („говорило се „од уста до уста“ да је С. убо Н.“), С.Ш. („Г.Ч. ми је рекао да је убиство починио „Н.“, надимак С.), С.М. („од људи сам чуо да су то урадили С. и Г., али не обојица, неко каже овај неко каже онај“) и Е.Г. (чуо да је оштећени збоден ножем, али није видио, није чуо никакав пуцањ“).

Са истом пажњом, дакле, савјесно и критички су оцјењени искази свједока З.З. и М.П., као непосредних очевица који у опису истих околности критичног догађаја, одређују оптуженог М.Г., као извршиоца дјела („ставио руку на раме оштећеног и збо га ножем“ како то тврди З. а „пришао М. с леђа и збо га ножем“ тврди П.), одређујући и позицију оптуженог З.С. „кренуо иза камиона за М.“

(свједок З.З.). Искази свједока З.З. и М.П. су правилно доведени у везу са исказима заштићеног свједока „С 252“, затим свједока А.Ћ., З.Д., Х.З., Р.Ц., С.Ш., С.М., Е.Г., те исказима свједока Р.С., Б.М. и Ж.В., као непосредних очевидаца критичног догађаја (у потпуно другом својству у односу на прве двије групе свједока), који не потврђују улогу ни једног од оптужених у извршењу дјела, образлажући околности које су се дешавале критичне прилике, али и сагласни у погледу средства извршења дјела и повреда оштећеног (пререзан преко врата, кркла, двије ране на стомаку), али да нису видјели ко је убио оштећеног.

У таквој оцјени наведених исказа свједока, правилно се у побијаној пресуди образлаже могућност замјене идентитета извршиоца дјела (свјесне или несвјесне), настојањем да се искази свједока З.З. и М.П. међусобно ускладе, али и ускладе и са исказом свједока Е.Г., а посебно свједока Р.С., који је, критичне прилике З. спасио живот, а исказ свједока Ж.В., оцјењен као потпуно конфузан и неувјерљив. Насупрот томе, искази заштићеног свједока „С 252“ (у дијелу образложеном побијаном пресудом), затим свједока А.Ћ., З.Д., Х.З., Р.Ц., С.Ш., С.М. и Е.Г., међусобно су сагласни у одлучним чињеницама, што даје посебан квалитет и тиме потврду вјеродостојности ових исказа, како се то правилно образлаже у побијаној пресуди.

Надаље, у наведеној анализи исказа свједока, дати су ваљани разлози у побијаној пресуди (страна 18. пасус 3.) у оцјени исказа заштићеног свједока, у дијелу тврдњи да је, након што је оштећени „збоден ударцем ножем“ од стране оптуженог З.С., оптужени М.Г. испалио више хитаца у правцу оштећеног. Наведени слијед критичног догађаја, којим се идентификују два лица као саизвршиоци дјела и то оптужени З.С. и М.Г., употребом различитог средстава повређивања оштећеног, није потврдио ни један од свједока, било непосредних очевидаца или свједока са посредним сазнањима о дјелу. Напротив, сви су сагласни у погледу средства извршења дјела, посљедица повреда оштећеног, на чему првостепени суд правилно заснива закључак да је смрт оштећеног узрокована задавањем удараца ножем у тијело оштећеног.

Како се чињеничне тврдње оптужбе у погледу испалења више хитаца из аутоматске пушке у тијело оштећеног од стране оптуженог М.Г., а након што је оптужени З.С., оштрицом ножа задао најмање двије убодне ране оштећеном у предјелу врата и леђа, заснивају искључиво на исказу заштићеног свједока, а нико од саслушаних свједока оптужбе такве одлучне чињенице није потврдио (нити су чули пуцањ), те сви сагласно потврдили повреде оштећеног од хладног оружја (ножа или бајонета), то је по оцјени овог суда, правилан закључак побијане пресуде, да нема доказа да је оптужени М.Г., као саизвршилац, починио радње за које се терети оптужницом и тиме кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ.

Ради тога је правилно првостепени суд, примјеном одредбе члана 298. тачка в) ЗКП РС, усљед недостатка доказа, оптуженог М.Г. ослободио од оптужбе за дјело за које се терети.

Слиједом наведеног, без основа су жалбени приговори браниоца оптуженог З.С., којима се оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде и тиме правилност закључка да је оптужени З.С., починио кривично дјело

ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, на начин како је то описано у изреци те пресуде. Без основа су и жалбени приговори тужиоца, којима се оспорава правилност оцјене доказа и тиме правилност чињеничне основе побијане пресуде у односу на оптуженог М.Г.

Како се приговори из жалби тужиоца у односу на оптуженог М.Г. и браниоца оптуженог З.С., из основа повреде Кривичног закона, заснивају на чињеничним недостацима побијане пресуде, који, по изнесеним разлозима нису основани, то ни овом жалбеном основу побијања првостепене пресуде, нема мјеста.

Овај суд је испитао побијану пресуду у одлуци о кривичној санкцији, у вези са аргументима из жалби тужиоца и браниоца оптуженог З.С., налазећи да исти нису основани.

Првостепени суд је правилно утврдио све околности, садржане у одредби члана 41. став 1. КЗ СФРЈ, које су, у оквиру општих правила о одмјеравању казне, од значаја за висину казне и дао им правилан значај.

Разлоге за такав закључак дате у образложењу побијане пресуде (страна 20. и 21.), као ваљане, овај суд прихвата у цјелости, налазећи да је изречена казна затвора у трајању од 6 (шест) година, одмјерена у законом прописаним границама за почињено кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, те уз правилну оцјену свих околности у одредби члана 41. став 1. КЗ СФРЈ. За све те околности, оцјењене појединачно и у међусобној повезаности, дато је аргументовано образложење у побијаној пресуди, које овај суд прихвата, као ваљано и цијени да је изречена казна затвора, потребна мјера казне за остварење опште сврхе кажњавања, прописане у одредби члана 33. КЗ СФРЈ.

Околности које се наводе у жалби тужиоца, а односе се на чињеницу да је лишен живота оштећени, као цивилно лице, не могу се цијенити као отежавајуће околности, јер представљају битан елемент бића кривичног дјела за које је оптужени З.С. оглашен кривим. Околности које се наводе у жалби браниоца оптуженог З.С., а посебно протек времена од извршења дјела, посматран са аспекта понашања оптуженог у том времену и његова неосуђиваност, према разлозима датим у побијаној пресуди, цијенио је првостепени суд, као олакшавајућу околност у повезаности са другим утврђеним околностима, које су од значаја за висину казне.

Све наведене околности, у оквиру општих правила о одмјеравању казне у смислу члана 41. став 1. КЗ СФРЈ, по оцјени овог суда, у поступку индивидуализације казне и опште сврхе кажњавања, правилано су цијењене и образложене у побијаној пресуди.

Надаље, рјешењем првостепеног суда од 20.02.2018. године, оптуженом З.С., постављен је бранилац по службеној дужности, адвокат М.-В.Р. из Ф., у смислу одредбе члана 53. став 3. и 4. ЗКП РС (обавезна одбрана). Ради тога су без основа аргументи из жалбе, тврдњом да је бранилац оптуженом постављен због слабог имовног стања, у смислу одредбе члана 54. став 1. ЗКП РС, чиме се

оспорава правилност и законитост побијане пресуде у дијелу одлуке о трошковима кривичног поступка.

Из наведених разлога и на основу одредбе члана 327. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић